

Sygn. akt: I C 640/19

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 września 2019 roku

Sąd Rejonowy w Człuchowie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	sędzia SSR Anna Wołujewicz
Protokolant:	sekretarz sądowy Marta Trzebiatowska

po rozpoznaniu w dniu 11 września 2019 roku w Człuchowie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S.A. z siedzibą w B.

przeciwko M. O.

o zapłatę

oddala powództwo.

Pobrano opłatę kancelaryjną

w kwocie zł – w znakach

opłaty sądowej naklejonych

na wniosku.

Sygn. akt I C 640/19

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. z siedzibą w B. wniósł pozew przeciwko M. O. o zapłatę kwoty 7.933,21 zł z odsetkami umownymi w wysokości dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 5 czerwca 2019 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, iż w dniu 23 listopada 2018 roku pozwany zobowiązał się – poprzez podpisanie weksla – do zapłaty w dniu 4 czerwca 2019 roku kwoty 7.933,21 zł. Powód podkreślił, iż w dniu 5 maja 2019 r. roku wezwał pozwanego do wykupu weksla, jednak do dnia wniesienia pozwu strona pozwana nie dokonała żadnej wpłaty.

Powód wskazał, że został wystawiony weksel na zabezpieczenie zwrotu całego zadłużenia z tytułu pożyczki udzielonej przez powoda na podstawie umowy pożyczki gotówkowej nr (...) z dnia 23 listopada 2018 r. Wyjaśniono, że na chodzoną pozvem należność składa się suma pozostałych do zapłaty rat pożyczki oraz należne maksymalne odsetki za opóźnienie liczone zgodnie z art. 481§ 2 k.c. za każdy dzień opóźnienia w płatności każdej z rat. Powód wyjaśnił również, że roszczenie stało się wymagalne w dniu 5 czerwca 2019 r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 23 listopada 2018 roku pozwana M. O. zawarła z powodem (...) S.A. z siedzibą w B. umowę pożyczki gotówkowej nr (...). Dodatkowo na zabezpieczenie zwrotu pożyczki udzielonej w ramach przedmiotowej umowy, pozwana złożyła weksel in blanco, upoważniając pożyczkodawcę do wypełnienia weksla m.in. gdy opóźnienie w płatności kwoty równej wartości jednej pełnej raty przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania.

bezsporne, nadto dowód: deklaracja wekslowa k. ,

Pozwana nie wywiązywała się z ciążącego na niej zobowiązania i nie spłacała rat pożyczki zgodnie z ustalonym kalendarzem spłat.

bezsporne

Sąd zważył co następuje:

W niniejszej sprawie powód wywodził swoje roszczenie z weksla, który zabezpieczał wierzytelności związane z zawartą w dniu 23 listopada 2018 roku umową pożyczki. Roszczenie powstało w związku z niewywiązaniem się przez pozwaną z zobowiązania.

Zaznaczyć należy, że jeżeli pozwany nie stawi się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę albo mimo stawienia się nie bierze udziału w rozprawie, sąd na mocy art. 339 § 1 k.p.c. wyda wyrok zaoczny, przyjmując za prawdziwe twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa. W judykaturze utrwalony został pogląd, który nie jest kwestionowany również w nauce, iż przyjęcie za prawdziwe twierdzeń powoda dotyczy wyłącznie okoliczności faktycznych i nie zwalnia Sądu orzekającego od obowiązku rozważenia, czy oświadczenia te uzasadniają należycie w całości żądania pozwu i czy uwzględnienie tych żądań nie narusza obowiązujących przepisów. Przepis art. 339 § 2 k.p.c. ustanawia domniemanie prawdziwości twierdzeń powoda dotyczących okoliczności faktycznych w wypadku bezczynności pozwanego, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa. Domniemanie to dotyczy wyłącznie strony faktycznej wyroku i nie obowiązuje w zakresie prawa materialnego. Domniemanie to zastępuje jedynie postępowanie dowodowe. Ten wyjątkowy przepis nie może być wykładany rozszerzając. Zatem sąd zawsze jest zobowiązany rozważyć, czy w świetle przepisów obowiązującego prawa materialnego, twierdzenia powoda uzasadniają uwzględnienie żądań pozwu, w zakresie tym bowiem nie obowiązuje domniemanie z art. 339 § 2 k.p.c. Sąd nie jest zatem zwolniony z obowiązku dokonania prawidłowej oceny materialnoprawnej zasadności żądania pozwu opartego na tych twierdzeniach. Negatywny wynik takich rozważań powoduje wydanie wyroku zaocznego oddalającego powództwo (porównaj: wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 7.6.1972 r. III CRN 30/72, 31.3.1999 r., I CKU 176/97, 6.6.1997 r., I CKU 87/97, 15.3.1996 r., I CRN 26/96, 15.9.1967 r., III CRN 175/67, 18.2.1972 r., III CRN 539/71, Legalis.).

Sąd nie może również przyjąć za prawdziwe twierdzeń powoda, jeżeli budzą one wątpliwości. W sformułowaniu art. 339 § 2 k.p.c. mowa jest o przyjęciu za prawdziwe twierdzeń powoda, jeżeli „nie budzą one uzasadnionych wątpliwości co do zgodności z prawdziwym stanem rzeczy”. Uzasadnione wątpliwości mogą powstać w wypadku, kiedy twierdzenia powoda zawarte w pozwie odnośnie stanu faktycznego sprawy, są ze sobą sprzeczne, nie zawierają pełnego stanu faktycznego pozwalającego na rozstrzygnięcie sprawy, wskazują na brak legitymacji procesowej powoda lub pozwanego itp. (porównaj: komentarz do art. 339 k.p.c. pod redakcją Zieliński – system Legalis)

Ocena zgodności z prawdą twierdzeń powoda następuje na podstawie materiału procesowego znajdującego się w aktach sprawy. Nie budzi wątpliwości, że obowiązkiem strony powodowej jest dołączenie do pozwu dowodów, które

umożliwią Sądowi weryfikację twierdzeń pozwu pod kątem spełnienia przesłanek z art. 339 k.p.c. Z treści art. 3 k.p.c. wynika obowiązek stron i ich pełnomocników do przedstawiania dowodów istotnych w sprawie.

Podkreślenia wymaga fakt, iż to strona powodowa powinna udowodnić, że określona wierzytelność jej przysługuje, tym bardziej, że jako wierzyciel dochodzący zaspokojenia wierzytelności, powinien wykazać podstawę (źródło) zobowiązania pozwanego, jak i jego wysokość. Zgodnie bowiem z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi określone dla siebie skutki prawne, tym bardziej, że ciężar dowodu pozostaje w ścisłym związku z problematyką procesową dowodów. Sąd tylko wyjątkowo winien ingerować w przebieg postępowania dowodowego dopuszczając dowody z urzędu, które to uprawnienie wynika z treści przepisu art. 232 k.p.c. Zgodnie bowiem z przyjętą linią orzecznictwa obowiązek wskazania dowodów, potrzebnych dla rozstrzygnięcia sprawy, obciąża przede wszystkim strony (por. wyrok Sądu Najwyższego z 24 października 1996 r., III CKN 6/96, OSNC 1997/3/29).

Zdaniem Sądu brak było podstaw do ustalenia stanu faktycznego jedynie w oparciu o twierdzenia, które zostały zawarte w uzasadnieniu pozwu.

Przedmiotem powództwa było roszczenie wekslowe wynikające z umowy pożyczki, która została zawarta przez pozwaną występującą jako konsument. Podkreślić należy, że zgodnie z prawem unijnym TSUE (por. wyr. Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 13 września 2018 r. (C-176/17), Sąd ma obowiązek zbadać czy w umowach z konsumentami nie występują niedozwolone klauzule umowne lub inne postanowienia naruszające prawa konsumentów.

W niniejszej sprawie powód wniósł pozew o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym na podstawie art. 485 § 2 k.p.c. Następnie w dniu 2 lipca 2019 r. przewodniczący stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, w związku z czym sprawę skierowano do postępowania zwykłego (por. k. 18). Wówczas już strona uzyskała informację, że twierdzenia strony zawarte w pozwie jak i dowody nie stanowią podstawy - w ocenie Sadu - do wydania nakazu zapłaty.

W ocenie Sądu nie budzi wątpliwości, że pozwana posiada status konsumenta w rozumieniu art. 22¹ k.c., zaś powódka jest podmiotem zawodowo trudniącym się udzielaniem kredytów konsumenckich, a przedmiotem powództwa roszczenie wekslowe wynikające z umowy pożyczki, która została zawarta przez pozwanego występującego jako konsument. Podkreślić należy, że zgodnie z prawem unijnym TSUE (por. wyr. Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 13 września 2018 r. (C-176/17), Sąd ma obowiązek zbadać czy w umowach z konsumentami nie występują niedozwolone klauzule umowne lub inne postanowienia naruszające prawa konsumentów. W ocenie Sadu nie budzi wątpliwości, że Sąd ma obowiązek w procesie wekslowym z udziałem konsumenta badać stosunek podstawy łączący strony, nawet bez zarzutu strony pozwanej. Nie budzi również wątpliwości, że aby skutecznie dochodzić roszczenia z weksla będącego pierwotnie wekslem in blanco stanowiącym zabezpieczenie innych roszczeń między stronami, konieczne jest przedłożenie zarówno weksla oraz wykazanie, że między stronami istniało porozumienie (deklaracja – umowa - wekslowa), upoważniająca stronę otrzymującą weksel do jego wypełnienia i określające warunki dokonania tej czynności. Powód jako strona stosunku podstawowego, winien przedstawić deklarację wekslową i wskazać na okoliczności decydujące o jego wypełnieniu zgodnie z zawartą deklaracją. Abstrakcyjność zobowiązania z weksla in blanco między stronami stosunku podstawowego ma bowiem osłabiony charakter i uwzględnia funkcję tego weksla jako formy zabezpieczenia roszczenia ze stosunku podstawowego. Konsekwencje z tego płynące winny być przy tym przestrzegane szczególnie, gdy stroną stosunku podstawowego dającą zabezpieczenie jest konsument.

Zgodnie z treścią art. 41 ust. 1 ustawy z 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, dopuszczalne jest zabezpieczenie udzielonej pożyczki wekslem własnym bez możliwości indosowania. Celem tej regulacji jest ograniczenie ekonomicznych funkcji weksla wyłącznie do roli zabezpieczenia zobowiązania ze stosunku podstawowego, wykluczając możliwość przenoszenia wynikających z niego praw (por. Komentarz do art. 41 ustawy o kredycie konsumenckim pod red. K. Osajdy, Legalis).

Zgodnie z treścią art. 10 ustawy prawo wekslowe jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. W związku z powyższym zobowiązanie z weksla staje się abstrakcyjne dopiero wtedy, gdy zostanie on puszczony w obieg i nabędzie go osoba trzecia działająca w dobrej wierze. Wówczas wobec niej nie będzie można faktycznie podnosić przed sądem zarzutów dotyczących stosunku prawnego będącego podstawą wystawienia weksla.

W związku z powyższym weksel zabezpieczający kredyt konsumencki, nie może być źródłem zobowiązania abstrakcyjnego (nie może być indosowany), a zatem powód winien wskazać dowody na istnienie i wysokość zobowiązania wekslowego zgodnie z ogólnymi regułami dowodzenia określonymi w art. 6 k.c.

Na mocy art. 29 ww. ustawy umowa o kredyt konsumencki powinna być zawarta w formie pisemnej, chyba że odrębne przepisy przewidują inną szczególną formę. Kredytodawca lub pośrednik kredytowy jest zobowiązany niezwłocznie doręczyć umowę konsumentowi. Umowa powinna być sformułowana w sposób jednoznaczny i zrozumiały. Powyższe ma gwarantować konsumentowi czytelną informację o treści stosunku prawnego, na który się zobowiązuje i jakie powstają po jego stronie prawa i obowiązki.

W związku z powyższym nie budzi wątpliwości Sądu, że w sprawach, w których stroną jest konsument, a powód dochodzi roszczeń z weksla, to strona powodowa ma obowiązek przedstawić dokumenty stanowiące podstawę wypełnienia weksla. Sąd musi mieć możliwość oceny umowy, czy wszystkie jej postanowienia zgodne są z prawem i zasadami współżycia społecznego oraz czy weksel został wypełniony prawidłowo.

Ocena zgodności z prawdą twierdzeń powoda następuje na podstawie materiału procesowego znajdującego się w aktach sprawy. Nie budzi wątpliwości, że obowiązkiem strony powodowej jest dołączenie do pozwu dowodów, które umożliwią Sądowi weryfikację twierdzeń pozwu pod kątem spełnienia przesłanek z art. 213 § 2 k.p.c. Z treści art. 3 k.p.c. wynika obowiązek stron i ich pełnomocników do przedstawiania dowodów istotnych w sprawie. Przepis art. 6 k.p.c. wprowadza zasadę koncentracji materiału procesowego, której celem jest przeciwdziałanie przewlekaniu postępowania i dążenie do tego, aby rozstrzygnięcie nastąpiło na pierwszym posiedzeniu, jeżeli jest to możliwe bez szkody dla faktycznego i prawnego wyjaśnienia sprawy. W związku z powyższym strony mają obowiązek przedłożyć dowody wraz z pozwem w celu wykazania zasadności roszczenia.

Podkreślenia wymaga fakt, iż to strona powodowa powinna udowodnić, że określona wierzytelność jej przysługuje, tym bardziej, że jako wierzyciel dochodzący zaspokojenia wierzytelności, powinien wykazać podstawę (źródło) zobowiązania pozwanego, jak i jego wysokość. Zgodnie bowiem z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi określone dla siebie skutki prawne, tym bardziej, że ciężar dowodu pozostaje w ścisłym związku z problematyką procesową dowodów. Sąd tylko wyjątkowo winien ingerować w przebieg postępowania dowodowego dopuszczając dowody z urzędu, które to uprawnienie wynika z treści przepisu art. 232 k.p.c. Zgodnie bowiem z przyjętą linią orzecznictwa obowiązek wskazania dowodów, potrzebnych dla rozstrzygnięcia sprawy, obciąża przede wszystkim strony (por. wyrok Sądu Najwyższego z 24 października 1996 r., III CKN 6/96, OSNC 1997/3/29).

Zdaniem Sądu brak było podstaw do ustalenia stanu faktycznego jedynie w oparciu o twierdzenia, które zostały zawarte w uzasadnieniu pozwu. W ocenie Sądu nie budziły żadnych wątpliwości twierdzenia powoda co do zawarcia przedmiotowej umowy pożyczki i brak spłaty.

W niniejszej sprawie, jak powyżej wskazano, stan faktyczny był w zasadzie bezsporny. Jednakże, biorąc pod uwagę, że przedmiotem powództwa było roszczenie wekslowe wynikające z umowy pożyczki, która została zawarta przez pozwaną występującą jako konsument, to Sąd miał obowiązek – jak powyżej wskazano – zgodnie z prawem unijnym TSUE, zbadać czy w umowach z konsumentami nie występują niedozwolone klauzule umowne lub inne postanowienia naruszające prawa konsumentów.

Zdaniem Sądu brak – jak powyżej wskazano - było podstaw do ustalenia stanu faktycznego jedynie w oparciu o twierdzenia, które zostały zawarte w uzasadnieniu pozwu. Powód przedstawiając stan faktyczny sprawy, powołał się na weksel zabezpieczający umowę pożyczki wskazując wyłącznie datę zawarcia umowy i jej numer. Powołano się również na okoliczność, że weksel został wypełniony z uwagi na brak spłaty. Wyjaśniono również, że na dochodzoną pozew należność składa się suma pozostałych do zapłaty rat pożyczki oraz należne maksymalne odsetki za opóźnienie liczone zgodnie z art. 481§ 2 k.c. za każdy dzień opóźnienia w płatności każdej z rat. Powód wyjaśnił również, że roszczenie stało się wymagalne w dniu 5 czerwca 2019 r. Brak było jednak informacji dotyczących treści, formy zobowiązania (brak kwoty pieniężnej, która była przedmiotem tej umowy, jak również ustalonych kosztów i należności związanych z zawarciem umowy, warunków spłaty). Brak było informacji, czy kwota należności głównej stanowi kwotę udzielonej pożyczki, czy obejmuje również inne obciążenia z tytułu zawartej umowy. Określony w sposób wybiórczy i lakoniczny stan faktyczny wywołał wątpliwości co do stanu faktycznego sprawy i wymuszał przeprowadzenie postępowania dowodowego.

Powód w celu wykazania zasadności i wysokości dochodzonego roszczenia przedłożył jedynie weksel, deklarację wekslową oraz kserokopię wypowiedzenia umowy pożyczki, która nie została poświadczona za zgodność z oryginałem. Nie przedłożono jednak umowy pożyczki, z której strona wywodziła swoje roszczenie tj umowy pożyczki z dnia 23 listopada 2018 r. W związku z powyższym pozbawiono Sąd możliwości weryfikacji wiarygodności dochodzonej wobec pozwanego, w szczególności w zakresie postanowień umowy tj ustalenia wysokości udzielonej pożyczki, czasu trwania umowy, terminów i przyczyn jej wypowiedzenia - co miało istotny wpływ na ustalenie wymagalności przedmiotowego roszczenia, dodatkowych kosztów związanych z tą umową - rodzajem i wysokością odsetek, prowizji, czy też zasadami spłaty zobowiązania. W związku z powyższym Sąd został pozbawiony możliwości oceny zasadności roszczenia, w tym czy przedmiotowa umowa nie zawierała klauzul abuzywnych.

Ponadto powód nie wykazał w jakikolwiek sposób tego, aby doręczył czy choćby wysłał pozwanej wypowiedzenie umowy pożyczki, które to wypowiedzenie było, zgodnie z deklaracją wekslową, warunkiem powstania uprawnienia do wypełnienia weksla in blanco. Zgodnie zaś z przepisem art. 61 § 1 zd. 1 kc, oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Brak złożenia wobec strony pozwanej oświadczenia o wypowiedzeniu umowy pożyczki pozbawiało zatem powoda prawa do wypełnienia weksla in blanco, który stanowił podstawę dochodzonego w niniejszej sprawie roszczenia

Podkreślić należy, że powód jest podmiotem, który zawodowo zajmuje się działalnością gospodarczą i jest reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika. W związku z powyższym, powinien wykazać że umowa nie zawierała klauzul abuzywnych jak i wystąpiły przesłanki do wypełnienia do wypełnienia stanowiącego podstawę dochodzonego roszczenia weksla in blanco. Nie budzi wątpliwości w ocenie Sądu, że aby skutecznie dochodzić roszczenia z weksla będącego pierwotnie wekslem in blanco stanowiącym zabezpieczenie innych roszczeń między stronami, konieczne jest przedłożenie zarówno weksla oraz wykazanie, że między stronami istniało porozumienie (deklaracja – umowa - wekslowa), upoważniające stronę otrzymującą weksel do jego wypełnienia i określające warunki dokonania tej czynności. Powód jako strona stosunku podstawowego, winien przedstawić deklarację wekslową i wskazać na okoliczności decydujące o jego wypełnieniu zgodnie z zawartą deklaracją (dowód doręczenia wypowiedzenia umowy pozwanemu). Abstrakcyjność zobowiązania z weksla in blanco między stronami stosunku podstawowego ma bowiem – jak powyżej wskazano - osłabiony charakter i uwzględnia funkcję tego weksla jako formy zabezpieczenia roszczenia ze stosunku podstawowego. Konsekwencje z tego płynące winny być przy tym przestrzegane szczególnie, gdy stroną stosunku podstawowego dającą zabezpieczenie jest konsument.

Wobec powyższego, skoro powód nie wykazał w sposób, który nie budził wątpliwości, zarówno zasadności, jak i wysokości dochodzonego roszczenia, to zasadnym było, na podstawie art. 6 k.c. w zw. z art. 10 prawa wekslowego, oddalenie powództwa.